

REVISIONSKONTORET

Granskning av donationsfonder 2019

Samgranskning kommunens revisorer och
auktoriserade revisionen

Sammanfattning

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Gävle kommun har revisionskontoret tillsammans med KPMG fått uppdraget att granska Gävle kommuns förvaltning av donationsstiftelserna. KPMG är också auktoriserade revisorer i donationsstiftelserna. Det finns ett behov av att göra en fördjupad granskning av hur processerna fungerar och kan effektiviseras vad gäller rutiner och dokumentation av donationsstiftelserna.

Syftet är att granska att dokumentation av beslut om utbetalning av medel ur donationsfonderna finns. Syftet är också att granska om ändamål, mottagare, belopp och beslutsfattare överensstämmer med vad respektive donator föreskrivit i donationshandlingen.

En korrekt hantering av de förvaltade donationsstiftelserna är inte bara nödvändigt sett till skattelagstiftningen utan också utifrån ett etiskt och moraliskt perspektiv. Vikten av respekt för donatorerna och dess ättlingar får aldrig förbises. Rutiner för dokumentation och hantering av ansökningar, beslut och utbetalningar ska vara tillräckliga för att säkerställa att rätt syfte och kriterier följts vid tilldelning av donationsmedel.

Granskningen av Gävle kommuns donationsstiftelser påvisar ett antal brister. Bristerna utgörs till stor del av otillräckliga eller obefintliga underlag till beslut vilket skulle kunna förhindras genom en centraliserad, enhetlig och tydlig rutin för handläggning av donationsstiftelserna. En digitalisering av förfarandet av ansökning om medel ur donationsstiftelserna skulle innebära positiva effekter för både medborgare och handläggare ur både en effektivitets- och kvalitetssynpunkt.

Det är revisionens uppfattning att betydande vinster kan göras genom att söka samordning i administrationen av donationsstiftelserna.

Innehållsförteckning

Inledning/bakgrund	3
Syfte	5
Revisionsfrågor	5
Avgränsning	5
Metod	5
Resultat av granskningen	7
Kultur- och fritidsnämnden	7
Bedömning Kultur- och fritidsnämnden	8
Kommunstyrelsen	8
Stiftelsen Oscar och Adele Flensburgs Understödsfond	9
Bedömning Kommunstyrelsen	10
Omvårdnadsnämnden	11
Bedömning Omvårdnadsnämnden	13
Socialnämnden	13
Bedömning Socialnämnden	15
Utbildningsnämnden	15
Grundskolan	16
Bedömning stiftelser som hanteras av grundskolan	17
Gymnasieskolan	18
Borgarskolan	18
Polhemsskolan	19
Vasaskolan	19
Fonder som inte tillhör någon gymnasieskola	20
Bedömning stiftelser som hanteras av gymnasieskolan	21
Slutsats och rekommendationer	22

Inledning/bakgrund

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Gävle kommun har revisionskontoret tillsammans med KPMG fått uppdraget att granska Gävle kommuns förvaltning av donationsstiftelser i en fördjupad granskning. KPMG är också auktoriserade revisorer i donationsstiftelserna. Det finns ett behov av att se hur processerna kan effektiviseras kring rutiner och dokumentation av donationsstiftelserna. En korrekt hantering av de förvaltade donationsstiftelserna är inte bara nödvändigt sett till skattelagstiftningen utan också utifrån ett etiskt och moraliskt perspektiv. Vikten av respekt för donatorerna och dess ättlingar får aldrig förbises. Rutiner för dokumentation och hantering av ansökningar, beslut och utbetalningar ska vara tillräckliga för att säkerställa att rätt syfte och kriterier följts vid tilldelning av donationsmedel.

I en förstudie som gjordes av Kommunrevisionen 2016 framkom en del brister som utgör grunden för denna granskning. Den förstudie som gjordes då påvisar många tillämpade bestämmelser som stod i strid med donationsurkunden eller permutationsvillkoren. Den visade också att faktisk utdelning av medel inte efterlever urkundens villkor. En del av de brister som uppdagades i 2016 års granskning kan ha sin grund i en sammanställning, Gävle kommuns donationsstiftelser Samförvaltningen, reviderad 2005-10-17 vilken sannolikt antagits som underlag vid styrelsens och nämndernas tillvägagångssätt vid utseende av mottagare av stipendier och premier.

För att säkerställa att hanteringen av donationsprocessen är tillfredställande och tydlig från ansökan till utbetalning valde Kommunstyrelsen att göra en genomlysning av den faktiska hanteringen av donationsstiftelserna. Kommunstyrelsen, genom Styrning och Stöd, har därför påbörjat ett arbete med att återställa en donationsbok och har även under 2020 upprättat nya instruktioner för handläggning av de stiftelser som förvaltas av Utbildningsnämnden. Detta är dock inget vi har beaktat i denna granskning, då vi har granskat de medel som utbetalats under 2019.

Förvaltningen av donationsstiftelserna delas in i ekonomisk förvaltning och allmän förvaltning. Skandinaviska Enskilda Banken AB (SEB) ansvarar för en del av den ekonomiska förvaltningen vilket omfattar löpande förvaltning, löpande redovisning samt upprättande av bokslut och årsredovisning, medelsförvaltning, deklarationer och redovisning till Länsstyrelsen. SEB:s del av den ekonomiska förvaltningen kommer således inte att granskas i denna rapport.

Ekonomiavdelningen Styrning och Stöd under Kommunstyrelsen ansvarar också för en del av den ekonomiska förvaltningen då de sammanställer och meddelar samtliga nämnder vilka förvaltningsresultat som finns tillgängliga för utbetalningar ur respektive donationsstiftelse. Den allmänna förvaltningen hanteras dels av ekonomiavdelningen Styrning och Stöd, dels av Kommunstyrelsen och nämnderna där beslut om utbetalning sker. Beredning av beslut hanteras av sektor Styrning och Stöd ekonomiavdelningen för Kommunstyrelsen, sektor Valfärd avseende Omvårdnadsnämnden och

Socialnämnden, sektor Livsmiljö avseende Kultur- och Fritidsnämnden samt sektor Utbildning avseende Utbildningsnämnden.

Gävle kommun förvaltar totalt 89 donationsstiftelser där varje stiftelse är unik. Många av donationsstiftelserna har dock över tid permuterats då ändamål och villkor överensstämmt i donationsurkunderna. Ansvariga för donationsstiftelser är följande nämnder inom kommunen; Kommunstyrelsen, Kultur-och fritidsnämnden, Omvårdnadsnämnden, Socialnämnden och Utbildningsnämnden.

Handläggningen av donationsstiftelserna skiljer sig mellan nämnderna då de har upprättat egna system och rutiner. De utgår från olika dokument med förenklingar av originalstatut och permutationer. Handläggningen av stipendier och premier görs av speciellt utnämnda handläggare, stipendiekommittéer, lärarkollegier, rektorer med flera.

Kommunstyrelsen upprättar varje år en attestförteckning för samtliga av kommunens donationsstiftelser där det framgår vem som är beslutsattestant och dess ersättare. Beslutsattestanten måste skriva på alla utbetalningshandlingar som sedan skickas till och administreras av SEB. SEB gör en sammanställning för respektive donationsstiftelse på förvaltningsresultatet, vilket är de tillgängliga medlen för utbetalning, uppföljning på fullföljdskravet samt hur mycket som utbetalats. Utbetalningarna uppgår till totalt 4567 tkr 2019 och under respektive nämnd under avsnitt 3 kommer en bearbetad sammanställning av SEB:s lista att vara bifogad.

Syfte

Syftet är att granska om dokumentation av beslut om utbetalning av medel ur donationsfonderna finns. Syftet är också att granska om beslutsfattare, mottagare och ändamål överensstämmer med vad respektive donator föreskrivit i donationshandlingen.

Revisionsfrågor

- Är dokumentationen tillräcklig för att följsamhet till donationsvillkoren ska kunna verifieras?
- Är donatorns syfte med donationen tillgodosett?
- Är mottagaren av donationsmedel i enlighet med syftet?
- Är utdelat belopp i enlighet med donationsvillkoret?
- Har mottagaren av donationsmedel utsetts i enlighet med villkoren i donationen?

Avgränsning

Granskningen avser Kommunstyrelsen, Kultur-och fritidsnämnden, Omvårdnadsnämnden, Socialnämnden och Utbildningsnämnden och stickprov på de medel som utbetalats under 2019.

Metod

Då vi syftar till att skapa en ökad förståelse för hur processen kring hanteringen av donationsstiftelser ser ut har ett antal olika informationskällor använts. Granskningen grundar sig på intervjuer, beslutsdokument, instruktioner och en mindre andel numeriska data.

Insamlandet av material och underlag har skett genom intervjuer med ansvariga i respektive nämnd, handläggare både i kommunen och hos SEB som sköter den ekonomiska redovisningen. Granskningen avser samtliga donationsstiftelser och handläggningen av dessa under 2019. Stickprov har således tagits på donationsstiftelser med utbetalda medel 2019 och donationsstiftelser där utbetalning inte gjorts har kommenterats.

För att ett stickprov ska anses godkänt har det krävts tydliga och relevanta underlag samt utförlig dokumentation för ansökan, beslut och utbetalning. Stickproven grundar sig dels på dessa tre krav samt på rapportens frågeställningar. Antal stickprov baseras på antal utbetalningar ur respektive donationsstiftelse och där det är fler än 20 utbetalningar ur en och samma stiftelse har det gjorts två–tio stickprov. Där mindre än 20 utbetalningar gjorts har ett stickprov tagits. Resultatet av granskningen har sammanställts i ett Excelark där donationsstiftelserna delats upp efter ansvarig nämnd och

granskningsfrågor. Slutsatsen av granskningen kommer att presenteras under respektive nämnd.

Ett omfattande material har gått igenom i granskningen, vilket gjorts genom tolkning av donationsurkundens testamenten, statuter och permutationer i den mån de gått att återfinna. Ansökningar till donationsstiftelserna, underlag till motiv och beslut samt utbetalningsuppgifter har genomlysts i samband med granskningen. Reglementen, styrande och stödjande dokument kopplat till hanteringen av donationsstiftelser samt tidigare revisionsgranskningar inom området har också använts som underlag.

Rapporten har skickats ut för faktakontroll till de personer från samtliga berörda nämnder som bidragit med underlag och intervjuats.

Resultat av granskningen

I detta avsnitt redovisas resultat av granskningen för respektive nämnd.

Kultur- och fritidsnämnden

Kultur- och fritidsnämnden förvaltar åtta donationsstiftelser som riktar sig till att bevara och främja tillväxten av Gävle kommuns kultur och fritidsliv. Tre av åtta donationsstiftelserna har förutbestämda ändamål och mottagare i sina donationsvillkor, vilket innebär att någon ansökningsprocess inte blir aktuell.

För resterande donationsstiftelser finns en digital ansökningsprocess där det även går att föreslå stipendiater, vilket görs via Gävle kommuns hemsida. Kultur- och fritidsnämnden har en stipendiekommitté bestående av fem representanter från nämnden. Stipendiekommitténs uppgift består i att, utifrån de ansökningar som inkommit till respektive donationsstiftelse och dess statut/stadgar, komma med ett förslag till stipendiater. Det är sedan Kultur- och fritidsnämndens uppgift att fatta beslut mot bakgrund av stipendiekommitténs förslag. Dessa sammanträden är protokollförda och innehar ett diarienummer vilket medför att det finns en spårbarhet i besluten.

Ingen av Kultur- och fritidsnämndens donationsstiftelser uppfyller fullföljningskravet för år 2019 som innebär att minst 80% av förvaltningsresultatet ska delas ut. Anledning till detta är dels att två av donationsstiftelserna har ett mycket lågt förvaltningsresultat, vilket medfört att utdelningar från dessa stiftelser görs med några års mellanrum. I två av donationsstiftelserna har det inte inkommit relevanta ansökningar som kunnat beviljas med stöd av donatorernas villkor. Utbetalning har också uteblivit på grund av att förslag på stipendiater inte kommit in till stipendiekommittén, trots att det i donatorns villkor uppges att: "om inte förslag inkommit i tid äger nämnden själv rätt att nominera kandidater", vilket borde gått att verkställa. En aktör har erhållit medel från en av donationsstiftelserna där en mindre del förbrukats, men medel kvarstår av beviljat bidrag och har därför bett om att få uppskov i användningen av medlen. Uppskovet beviljades då arbetet förväntas färdigställas år 2020. Den mänskliga faktorn har också varit en bidragande orsak till att en av donationsstiftelserna inte delat ut tillräckligt med medel. Detta på grund av att ny personal inte fått ett korrekt överlämnande och introduktion, samt att det saknades dokumentation om hur handläggningen för donationsstiftelserna skulle gå till.

Obj	Nämnd	Fond	Förvaltningsresultat 2018	Återfört 19-12-31	Faktiskt utbetalt % 19-12-31	Utbetalt 19-12-31	Förutbestämd mottagare Ja/Nej
739671	KFN	Stiftelsen Sten Nordströms donation	5 005		0%	0	Ja
739672	KFN	Stiftelsen J A Bångs minnesfond	5 638		0%	0	Ja
739673	KFN	Stiftelsen Samfond C D Forsmans minne & A Nygrens donation	73 498		0%	0	Nej
739701	KFN	Stiftelsen Skollovskoloniers samfond	173 183		31%	54 000	Nej
739901	KFN	Stiftelsen Kyrkans ungdomsgårdars stipendiefond	16 153		0%	0	Nej
750001	KFN	Stiftelsen Ejva Damms Stipendiefond	93 061		64%	60 000	Nej
750002	KFN	Stiftelsen Karin och Erik Engmans stipendiefond	340 825		76%	260 000	Nej
750003	KFN	Stiftelsen Hilda och Ernst Engwalls fond	200 199		0%	0	Ja
			907 562	0		374 000	

Bedömning Kultur- och fritidsnämnden

Enligt vår bedömning fungerar processen inom Kultur- och fritidsnämnden bra. Dokumentationen finns samlad, är transparent och alla underlag för beslut och utbetalning är attesterade enligt Kommunstyrelsens fastställda attestförfordning. Annonsering fungerar relativt bra och de ansökningar som inkommit har motsvarat donatorernas villkor. Mottagare och belopp är i enlighet med respektive donators vilja. Nämnden kan förbättra hanteringen genom att se över annonseringen för att nå ut till rätt målgrupp.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen förvaltar 15 donationsstiftelser varav sex av dem, enligt donationsurkunden, har förutbestämda ändamål, vilket innebär att ansökningsprocessen uteblir. Det framgår därmed vilka som ska få ta del av bidrag/stipendier från respektive donationsstiftelse. När medlen är sammanställda för utbetalning upprättas en rekvisition och pengarna skickas ut till den aktuella verksamheten via ekonomiavdelningen i Gävle kommun. Kommunstyrelsen förvaltar även en stiftelse som enligt donatorns vilja ska tilldelas änka/änkling till tjänstemän i Gävle kommun, barn till anställda och pensionerade tjänstemän i Gävle kommun. Resterande av kommunstyrelsens donationsstiftelser är ämnade att tilldelas personer eller organisationer som verkar för stadens förskönande, prydande av konst, välgörande ändamål samt organisationer mot djurplågeri.

För att påkalla allmänhetens uppmärksamhet om möjligheten att ansöka och mottaga medel ur Kommunstyrelsens donationsstiftelser annonseras det i både lokaltidningar och i gratistidningar. Ansökningar har gjorts via mail och brev. Det fanns fram till år 2019 inte någon form av blankett eller liknande som tydliggjorde vad ansökan borde innehålla. I de stiftelser som tillämpar ansökningsförfarande är det ekonomiavdelningen som upprättar ett

beslutsförslag som skickas till Kommunstyrelsen, vilka fattar det formella beslutet. Detta beslut finns dokumenterat i protokoll från Kommunstyrelsen. I beslutsförslaget finns motiv till beslut med tillhörande underlag och detta dokument diarieförs. Dock är det några donationsstiftelser, såsom Stiftelsen Oscar och Adele Flensburg understödsfond, där beslut inte gått upp i Kommunstyrelsen och det finns ingen förklaring till detta. I samband med omorganisation och en centralisering av hanteringen av donationsstiftelser kommer detta att förändras då beslut om utbetalning om bidrag och stipendier ska tas av Kommunstyrelsen.

Flertalet av de donationsstiftelser som förvaltas av Kommunstyrelsen har förhållandevis vida och enhetliga syften, vilket speglas i handläggare och beslutsfattares tolkningar av stiftelsernas urkunder. Granskningen har visat att det gjorts ansökningar till donationsstiftelser som beviljats, men att utbetalningarna har gjorts ur andra stiftelser. Noterat är dock att donationsstiftelsernas statuter och villkor efterlevs trots att ansökan och utbetalning inte gjorts från en och samma stiftelse. Enligt resultatet av granskningen uppfylls hela syftet med donationerna i 14 av 15 av Kommunstyrelsens donationsstiftelser.

Stiftelsen Oscar och Adele Flensburgs Understödsfond

I donationsstiftelsen där medel tilldelas tjänstemän och anhöriga i Gävle kommun är beslutsprocessen annorlunda på så vis att det är chefen för Human Resourcesavdelningen (HR) samt en HR-strateg som sköter handläggningen. Ansökningarna görs endast digitalt på Gävle kommuns hemsida via en e-tjänst. Ansökningar som uppfyller statuterna går vidare i processen för att sedan prioriteras i "rätt" ordning enligt statuten. Prioriteringsordningen enligt HR-avdelningen är följande: 1. Barns rehab, 2. Övriga kostnader för barn, 3. Pensionstillskott. Det upprättas inget beslutdokument och motiv till beslut är inte spårbart. Utbetalning sker först efter det att de sökande skickat in underlag/kvitton på de utlägg som gjorts, detta med undantag för efterlevande och pensionärer som inte behöver styrka sina utlägg. En attesterad utbetalningsorder skickas digitalt till SEB som sköter utbetalningarna. SEB kontaktar HR-avdelningen för en bekräftelse på att belopp och mottagare stämmer.

HR-avdelningen har gjort prioriteringen för beviljande av medel enligt nedan:

Barns rehab: 75% av ansökt belopp, underlagkrav

Övriga kostnader, barn: 40% av ansökt belopp, underlagskrav

Pensionstillskott: 25% av ansökt belopp, inget underlagskrav

Enligt den stickprovsvis genomförda granskningen som gjorts av donationsstiftelsen för tjänstemän och anhöriga i Gävle kommun är 80 % av stickproven godkända. Av genomförda stickprov saknar 2 av 10 antingen beslut eller har underlag som inte stämmer överens med beviljad ansökan. Samtliga 10 stickprov visar att motiv till, och dokumentation av beslut helt saknas, vilket medför att gjorda prioriteringar kan ifrågasättas. En beviljad ansökan rör en rehabiliteringsresa för ett barn med funktionsnedsättning. Inskickade underlag

avser en resa till annan ort och med andra familjemedlemmar. I ett annat fall har utbetalning gjorts delvis mot kvitton som inte överensstämmer med inskickad ansökan. Detta ska dock ha kommunicerats muntligt mellan tjänstemannen den ansökande, men notering om detta saknas. Utbetalning har således skett trots att ansökan och underlag ej stämmer överens. HR-avdelningen menar att samtliga ansökningar som faller inom villkoren för statuten och där ansökan är inskickad i rätt tid, samt att relevanta underlag skickas in beviljas, vilket inte kan bekräftas genom de stickprov som tagits.

Obj	Nämnd	Fond	Förvaltningsresultat 2018	Återfört 19-12-31	Faktiskt utbetalt % 19-12-31	Utbetalt 19-12-31	Förutbestämd mottagare Ja/Nej
711101	KS	Stiftelsen Brännerifonden	49 986		80%	39 989	Ja
711102	KS	Stiftelsen Societeternas anslag	9 894		80%	7 915	Ja
711104	KS	Stiftelsen Oscar Flensburgs fond	117 013		82%	95 575	Nej
711106	KS	Stiftelsen P Muréns donationsfond	274 665		98%	268 468	Nej
711107	KS	Stiftelsen Johan Selggrens fond	57 468	1 191	80%	47 395	Nej
711108	KS	Stiftelsen August Normans understödsfond	35 179		80%	28 143	Ja
711109	KS	Stiftelsen Fonden daghem för barn	88 746	6 813	65%	57 418	Nej
711110	KS	Stiftelsen Cj o Axel Lennstrands fond	60 583		44%	26 757	Nej
711111	KS	Stiftelsen Tekla o Majken Lindgrens fond	3 127		80%	2 501	Ja
711112	KS	Stiftelsen Emil Mattons resestip fond	34 418		42%	14 742	Ja - Borgarskolan
711113	KS	Laura Holmbergs djurskyddsdonation	13 158		46%	6 000	Nej
711114	KS	Stiftelsen Lotten Westergrens barnhemsfond	3 826		80%	3 061	Ja
711115	KS	Stiftelsen John Rettigs resestipfond	109 171		98%	106 940	Ja
711801	KS	Stiftelsen Oscar och Adele Flensburgs understödsfond	289 539		90%	259 229	Nej
750004	KS	Stiftelsen Agnes och Sigurd Wallbergs donationsfond	141 834		111%	157 380	Nej
			1 288 607	8 004		1 121 513	

Bedömning Kommunstyrelsen

För de flesta av de donationsstiftelser som Kommunstyrelsen ansvarar för, finns en tydlig och strukturerad process för hanteringen av medlen.

Dokumentationen är fullständig och transparent vilket underlättas av att de flesta stiftelserna tillämpar digitala ansökningar. För ett fåtal stiftelser tillämpas ansökningar via mail, vilket år 2020 kommer att åtgärdas då ett större projekt pågår för att få en enhetlig process. Spårbarheten är genomgående bra i samtliga stickprov och utifrån det kan vi dra slutsatsen att Kommunstyrelsens hantering av donationsstiftelserna är effektiv och lämnas utan ytterligare anmärkningar för 14/15 av stiftelserna.

Enligt den granskning som gjorts finns det emellertid brister i handläggningen vad gäller Oscar Adele Flensburgs understödsfond. Motiv till, och dokumentation av beslut saknas helt vilket medför att en transparens och spårbarhet inte uppnås. Enligt HR-avdelningen tas beslut om beviljning och utbetalning med stöd av donationsstiftelsens villkor. Den stickprovsgranskning som gjorts visar att 20% av stickprovets utbetalningar inte följer de villkor som statuten uppger. Vår bedömning är att dokumenterade beslutsunderlag bör upprättas för att man i efterhand ska kunna följa upp beslut och bedöma om de är gjorda i enlighet med gåvogivarens villkor. Här behöver processen förtydligas och den interna kontrollen stärkas. Kommunstyrelsen är ansvarig även för förvaltningen av denna stiftelse och beslut ska fattas av Kommunstyrelsen, vilket enligt uppgift fortsättningsvis kommer att ske.

Omvårdnadsnämnden

Omvårdnadsnämnden förvaltar 13 donationsstiftelser varav fem har fastställda mottagare i dess statut. Tre av donationsstiftelserna har inte gjort någon utdelning beroende på dess låga förvaltningsresultat. Stiftelsen Per Ennes fond var redan inför bokslut 2004 föreslagen att avslutas enligt förstudien som gjordes 2016. Detta då den i egentlig mening redan var avvecklad, då medlen i sin helhet använts för uppförande och inredning av det färdigställda ålderdomshemmet vid stadens försörjningsinrättning. Enligt Omvårdnadsnämnden ska man ta upp detta inför kommande årsbokslut.

Beslut om utbetalning tas av handläggare i samråd med ekonomiansvarig utifrån en sammanställning/tolkning av statuten som upprättades 2005. Beslut om utdelning och mottagare kommuniceras/stäms av muntligt mellan handläggare och beslutsattestant i samband med underskrift av delegationsbeslut och beslutsattest av utbetalningarna.

I sammanställningen framgår dock inte vilken nämnd som ska förvalta donationsstiftelserna och vi har noterat att det finns en donationsstiftelse som förvaltas av Omvårdnadsnämnden men det hänvisas till ett gåvobrev där det framgår att donatorn "donerat medel till Gefle stads fattigvård." Efter permutation har dock det beslutats att fonden ska utgöra en särfond med samma ändamålsbestämning som sociala centralnämndens 3.e samfond. Det blir således svårt att avgöra om fonden ska tillhöra Omvårdnadsnämnden eller Socialnämnden utan originalstatut.

Hos de donationsstiftelser med förutbestämda ändamål och mottagare uteblir ansökningsprocessen. Ekonomiavdelningen Styrning och Stöd hanterar den ekonomiska förvaltningen och gör iordning en rekvisition som sedan skickas till SEB för utbetalning till den aktuella mottagaren.

Ansökningar till de resterande åtta donationsstiftelserna görs via pappersblankett som skrivs ut från Gävle kommuns hemsida. Det finns ingen digital ansökningsprocess.

Granskningen påvisar att endast ett stickprov bedöms vara utan anmärkning. Stickprovet har en tydlig spårbarhet där dokumentation av ansökan, beslutsunderlag och utbetalning finns. Resterande stickprov saknar antingen ansökan, beslutsunderlag/motiv till beslut eller underlag till utbetalning vilket anses vara en stor brist. I de donationsstiftelser som är dedikerade till en viss mottagare, exempelvis äldreboenden/servicehus har endast en attesterad faktura återfunnits vilket innebär att det blir svårt att följa processen med ansökan, beslut och utbetalning. I de stiftelser där det inte finns en förutbestämd mottagare består beslutsunderlaget i merparten av stickproven av en excelfil med belopp per fond som visserligen är underskriven, men datum för påskrift saknas.

Vi har vidare noterat att det i ett fall står uttryckligt i statuten för stiftelsen att "avkastningen skall i första hand användas till hjälp åt gamla behövande inom före detta Valbo kommun, varvid personer från Harnäs - Furuviksområdet skall ha företrädesrätt." Utbetalningen har skett till en person som inte tillhör det geografiska området.

En donator som beviljat medel till ett specifikt ålderdomshem, har i statuten angett att beslut om utdelning av medel ska ske av en institutionsstyrelse. Denna styrelse ska utgöras av föreståndare för hemmet, en anställd i övrigt och boende på hemmet. Detta går dock inte att verifiera då dokumentationen är ofullständig. Medlen har emellertid betalats ut till föreståndaren som skrivit på utfästelse om att pengarna gått till avsett ändamål med stöd från fakturor.

I faktagranskningen har det framkommit att Valfärd Gävle har haft vakanta tjänster inom hanteringen av donationsfonderna. Dessutom pågår det, förutom arbetet hos Styrning och Stöd, även en extern granskning inom sektor Valfärd där både hanteringen av donationsfonderna och föreningsbidragen ses över.

Obj	Nämnd	Fond	Förvaltnings resultat 2018	Återfört 19-12-31	Faktiskt utbetalt % 19-12-31	Utbetalt 19-12-31	Förutbestämd mottagare Ja/Nej
741702	OMV	J G Björkegrens stiftelse	86 968		94%	82 000	Nej
741709	OMV	Stiftelsen Per Ennes fond	1 305		0%	0	Nej
741710	OMV	Stiftelsen Elin och Herman Karlssons minnesfond	11 386		237%	27 000	Nej
741712	OMV	Stiftelsen Oscar Flensburgs fond	23 073		91%	21 000	Nej
741716	OMV	Omvårdnadsnämndens 3:e samfond	122 475	2 000	96%	119 550	Nej
741717	OMV	Stiftelsen Carl Petter Forsbergs fond	25 435		82%	20 879	Nej
741718	OMV	Stiftelsen Tuberkulosföreningens fond	85 774		113%	96 500	Nej
741719	OMV	Stiftelsen Hamrånge samfond till förmån för gamla	3 593		0%	0	Ja
741723	OMV	Gunnar Löfs fond	1 292		0%	0	Ja
741724	OMV	Stiftelsen Hedesunda samfond till förmån för gamla	42 048		83%	35 000	Nej
741725	OMV	Stiftelsen Hille samfond till förmån för gamla	4 389	472	84%	4 170	Ja
741726	OMV	Stiftelsen John Israelsson	70 181		15%	10 375	Ja
741727	OMV	Stiftelsen Erik Lindkvist	15 805		80%	12 644	Ja
			493 724	2 472		429 118	

Bedömning Omvårdnadsnämnden

Dokumentationen för att bedömning huruvida donationsvillkoren är uppfyllda bedöms inte vara tillräcklig. När de grundläggande underlagen saknas i merparten av stickproven kan vi inte bedöma om beslut om mottagare, belopp och utbetalning gjorts enligt villkoren i urkunden. Granskningen visar att det finns tydliga brister i hanteringen av beslut- och utbetalningsprocessen kring donationsstiftelserna.

Socialnämnden

Socialnämnden förvaltar totalt 9 donationsstiftelser och flertalet av dessa är så kallade samfonder som bildats genom permutationsbeslut om sammanläggning av ett antal donationsstiftelser med likartade ändamål och villkor. Ansökningstiden för dessa donationsstiftelser är gemensam i mars månad varje år. Därefter handläggs och beslutas om vem som ska tillhandahålla medel från donationsstiftelserna.

Beslut om utbetalning ska tas av "särskilt utsedd handläggare" som utses av enhetschef enligt Socialnämndens fastställda besluts- och delegationsförteckning. Något skriftligt underlag för beslutet om vald handläggare har inte upprättats. Beslutsförslagen kommuniceras/stäms av

muntligt mellan handläggare och beslutsattestant i samband med underskrift av delegationsbeslut och beslutsattest av utbetalningarna.

Beslutsprocessen kring utdelning av medel ur donationsstiftelserna styrs utifrån ett antal principer som finns till för att tillgodose att medlen fördelas på bästa sätt över tid. Dessa är utformade av enhetschef och handläggare. Principerna utgår ifrån donationsstiftelsernas urkunder och statuter för att tillgodose donatorns vilja. Fördelningen görs bland annat i förhållande till ålder och ändamål samt att samma person inte ska få utdelning två år i rad, vilket kontrolleras genom föregående års dokumentation. Fastställt beslut återfinns i delegationsbeslut Dnr: 19SON68. I beslutet framgår det hur många ansökningar som kommit in till respektive donationsstiftelse samt vilka som tilldelats medel. I dokumentationen framgår inte hur urvalet gjorts eller vilka avgränsningar som vidtagits. I anmälan om delegation avseende 1:a samfonden där fem av fonderna ingår och där utbetalning sker till privatpersoner, framgår exempelvis endast det totala beloppet samt antal personer, vilket gör att det blir svårt att följa processen med ansökan, beslut och utbetalning. Detsamma gäller för 2:a samfonden där två av fonderna ingår. Privatpersonerna namnges inte däremot namnges föreningarna som fått bidrag, men motiv till beslut saknas. Hanteringen av Stiftelsen samfonden Axel och Lulli Rettigs barnhem är dock annorlunda och där går det att återfinna tydliga underlag med ansökan, beslut och utbetalning.

Antal ansökningar till Socialnämndens donationsfonder uppgick 2019 till totalt 453 st och antalet beviljade till 91st. Utbetalning har skett ur 8 av 9 donationsstiftelser under året. Ur Stiftelsen P O Andersson-Bergs och Katarina Jonssons fond har ingen utbetalning gjorts med anledning av att fullständiga utbetalningsuppgifter inte lämnades in av den sökande. Fullföljdskravet uppfylls av samtliga donationsstiftelser som gjort utbetalning 2019.

Endast en donationsstiftelse möjliggör ansökningar via kommunens digitala e-tjänst och resterande stiftelser tillämpar pappersblanketter. Varje sökande får ett individuellt meddelande om vilket beslut som tagits. De som ansökt i e-tjänsten har fått svar/beslut via e-tjänsten, vilket också finns sparad hos Socialnämnden. De personer som ansökt via pappersblankett har fått svar/beslut skickat via post, men det sparas inte någon kopia.

I faktagranskningen framhålls det att en del pågår utvecklingsprocesser rörande donationsfonderna, både från Styrning och stöd samt en extern granskning som avser både hanteringen av donationsfonderna och föreningsbidrag. Ett antal förbättringsförslag har lämnats och hanteras nu av Sektor Vårld samt Styrning och stöd.

Obj	Nämnd	Fond	Förvaltningsresultat 2018	Återfört 19-12-31	Faktiskt utbetalt % 19-12-31	Utbetalt 19-12-31	Förutbestämd mottagare Ja/Nej
741703	SN	Stiftelsen P O Andersson- Bergs och Katarina Jonssons fond	25 329		0%	0	Nej
741704	SN	Stiftelsen samfonden Axel och Lulli Rettigs barnhem	225 833		85%	191 000	Nej
741705	SN	Stiftelsen sociala centralnämndens 1 a samfond	83 476		93%	76 300	Nej
741706	SN	Stiftelsen Johanna Selggrens fond	39 529		90%	35 600	Nej
741707	SN	Stiftelsen Mathilda Ströms fond	38 336		90%	34 500	Nej
741708	SN	Stiftelsen J A och U L Bångs fond	41 017		90%	36 800	Nej
741711	SN	Stiftelsen Carin Öhrns Änkehusfond	30 547		90%	27 500	Nej
741714	SN	Stiftelsen Socialnämnden 2 a samfond	33 251		91%	30 100	Nej
741715	SN	Stiftelsen Alma Charlotta Lindholms barnfond	59 640		90%	53 800	Nej
			576 958	0		485 600	

Bedömning Socialnämnden

I granskningen av de stickprov som tagits anses att alla utom ett är i linje med donatorns syfte, mottagare och belopp, baserat på ansökningarna. Vår bedömning att processen kring Socialnämndens donationsstiftelser är bristfällig, då en stor del av betydelsefull dokumentation saknas.

Socialnämnden får in många ansökningar, framförallt till Sociala centralnämndens 1:a samfond. Den årliga avkastningen är begränsad, vilket gör att det blir viktigt att beslutsunderlagen är tydliga. I dokumentation går det inte att följa processen med ansökan, beslut och utbetalning för de privatpersoner som beviljats utdelning avseende 1:a och 2:a samfonden. Beslutsunderlag som ska innehålla motiv till beslut finns inte för vare sig privatpersoner eller föreningar. Ansökningsprocessen är inte heller digitaliserad och beslutet om beviljat/ ej beviljat bidrag som skickas till varje sökande görs via brev och sparas ej. Dokumentationen är ej spårbar och transparent och bedöms som bristfällig. De stickprov som avser Stiftelsen Samfonden Axel och Lulli Rettigs barnhem har dock godkänts enligt kraven på ansökan, underlag och motiv till beslut samt attesterad utbetalning.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden förvaltar 44 donationsstiftelser som delas upp i grund- och gymnasieskola. I fem av donationsstiftelserna har ingen utbetalning gjorts. Beslutsfattarna utgår ifrån dokumentet "Gävle kommuns donationsstiftelser Samförvaltningen, reviderad 2005-10-17" som är en sammanställning/tolkning av donationsstiftelsernas statut. Det finns en handläggare för donationsstiftelserna inom grundskolan och en handläggare för donationsstiftelserna inom gymnasieskolan. Vidare finns tre rutinbeskrivningar

som de också utgår ifrån, en för grundskolan, en för Gästrikefonden och en för donationsstiftelser och kassor på gymnasiet.

Grundskolan

Av Utbildningsnämndens 44 donationsstiftelser är 9 av dem dedikerade till grundskolan vilket framgår i dess statuter. Vissa av grundskolans donationsstiftelser har ett mer specifikt ändamål eller mottagare, såsom en särskild skola eller klass. Ur resterande donationsstiftelser tillhörande grundskolan delas medlen ut proportionerligt till varje rektorsområde som sammanställts i en Excelfil. I Excelfilen framgår också, vilka belopp respektive skola/klass har ansökt om och vad de ska användas till, vad som beviljats, återstående medel samt kontaktpersoner. Dock finns ingen information om vem som beslutat och heller inget motiv till beslutet om hur medlen ska fördelas inom respektive område. I verksamheten har man dock inte uppfattat att filen behöver skrivas under då fördelningen av medel sker utifrån elevantal. Sex av grundskolans donationsstiftelser uppnår inte fullföljdskravet om 80% utdelning av förvaltningsresultatet, detta trots att förvaltningsresultatet är förhållandevis högt och ytterligare utdelningar borde vara möjliga.

Enligt instruktioner ska pengar fördelas ut till de berörda grundskolorna per rektorsområde baserat på antal elever. Beslutet ska tas på respektive skola om vilka klasser/grupper som ska få utdelning. Då det rör sig om förhållandevis låga belopp finns möjlighet enligt instruktionerna att rektorsområdets samlade summa kan ges till en skola ett år för att nästa år ge potten till en annan. Ansökningstiden är i maj månad och när lärare/rektorer beslutat hur medlen ska fördelas upprättas en rekvisitionsblankett och pengarna sätts sedan in på ett konto som tillhör exempelvis till en klassförälder/ klassansvarig. Krav ställs om återrapportering om av vad medlen använts till och detta görs med hjälp av en blankett som fylls i och skickas in tillsammans med kvitton/underlag. Oförbrukade medel sätts tillbaka, men möjlighet finns för rektorn att omfördela de kvarvarande medlen.

Stickprovsgranskningen visar att dokumentationen kring utbetalningsprocessen fungerar relativt bra. Ansökan, utbetalning och en redovisning gällande vad bidragen använts till finns som underlag. Dock saknas det underlag och motiv till beslut samt ett underskrivet protokoll eller dylikt, där det framgår hur medel ska fördelas. Excelfilen kan delvis sägas ha motsvarande funktion, men även den är osignerad. Vid granskningen har också noterats att den Excelfil som använts för sammanställning av beviljade medel inte stämmer överens med utbetalningsinformation från SEB. Det har även noterats i stickprovstagningen att en oattesterad utbetalning genomförts.

I statuten för en donationsstiftelse framgår att beslut om vem som ska tilldelas stipendiet ska fattas av lärarkollegiet på Hemlingby skola och att stipendiaten också ska tillhöra Hemlingby skola. Men i granskningen har det framkommit att beslut tas vid Vallbacks rektorsområde och att utdelning sker till en elev som kommer från Hemlingby eller Järvsta. Detta är en felaktig hantering och villkoren i statuten efterlevs inte. Från verksamhetens håll har man dock tolkat det som att beslutet ligger på rektorsområdet och inte på skolan.

Obj	Nämnd	Fond	Förvaltningsresultat 2018	Återfört 19-12-31	Faktiskt utbetalt % 19-12-31	Utbetalt 19-12-31	Förutbestämd mottagare Ja/Nej
716601	UN	Stiftelsen Hedesundaskolornas samfond	16 979		33%	5 671	Nej
716602	UN	Stiftelsen Hamrångheskolornas samfond	5 464	705	87%	5 464	Nej
716603	UN	Stiftelsen Hilleskolornas samfond	6 016		85%	5 094	Nej
716604	UN	Stiftelsen Valboskolornas samfond	21 328		45%	9 611	Nej
716605	UN	Stiftelsen låg- och mellanstadiets samfond	7 803	25	47%	3 694	Nej
716606	UN	Stiftelsen högstadiets samfond	52 256	2 092	61%	34 008	Nej
716607	UN	Stiftelsen grundskolans samfond för gemensamma ändamål	274 975	6 275	74%	210 435	Nej
716609	UN	Stiftelsen lägerskolefonden	371 180	9 049	88%	323 852	Nej
716612	UN	Stiftelsen Lars Göran Melins minnesfond	1 704		0%	0	Ja - Hemlingby skola
			757 705	18 146		597 829	

Bedömning stiftelser som hanteras av grundskolan

Donatorernas syfte anses tillgodosett. I merparten av fallen har medel gått till studieresor och lägerverksamhet och i ett fall har stipendier utdelats med tillhörande diplom med motiv till varför eleven i fråga tilldelats stipendiet. Noterat är dock att statuterna innehåller flera förslag på ändamål, vilket i framtiden borde tillgodoses. Mottagare och utbetalt belopp anses vara i enlighet med donationsvillkoren. Det framgår i ansökan vad bidraget ska användas till samt att en redovisning skickas in i efterhand. Beloppen fördelas proportionerligt efter antal elever och utefter stadgarna.

Dokumentationen kring beslutsprocessen anses dock bristfällig, då det inte finns några protokoll eller likande som stödjer de beslut som tagits och därför kan vi inte uttala oss om ifall mottagaren har utsetts i enlighet med villkoren i donationen.

Enligt statuten för grundskolans donationsstiftelser ska beslut om utdelning fattas av skolstyrelsen efter hörande av berörda skolans lärarkollegier. Detta kan ej styrkas då dokumentation saknas över hur besluten tagits. Då det i granskningen framkommit att rektorn har rätt att fatta beslut om att omfördela tilldelade medel inom sitt rektorsområde torde det även vara rätt att rektor kan fatta beslut om tilldelning enligt ovan. Ansökningarna görs på inrådan av lärare, men bedömningen är att det inte innebär att lärarna är med i beslutsfattandet. Det krävs en utförlig dokumentation över hur beslutsprocessen går till och vem som ska fatta beslut om utdelning.

Gymnasieskolan

Ur Gävle kommuns donationsstiftelser är det följande gymnasieskolor som enligt urkunderna har möjlighet att tilldela elever stipendier: Borgarskolan, Polhemskolan och Vasaskolan. Två av kommunens donationsstiftelser: Gymnasieskolans samfond och Läkerols samfond kan enligt dess statuter även dela ut medel till övriga gymnasieskolor inklusive friskolor i Gävle kommun.

Det finns två typer av utdelningar från donationsstiftelserna inom gymnasieskolan: stipendier och premier. Stipendier ska eleverna själva kunna ansöka om. Detta har inte skett under 2019. Utdelning av premier kan beslutas direkt av den som enligt statuten har rätt att fatta beslut.

Borgarskolan, Polhemskolan och Vasaskolan har en varsin stipendiekommitté som utser stipendiaterna efter att lärarkollegiet gett förslag på lämpliga elever. Granskningen visar att protokoll från respektive skolas stipendiekommittés möten visar vilka donationsstiftelser som delar ut medel, vilket belopp och till vilken klass eller elev. Vissa av donationsstiftelserna har så kallade riktade stipendier vilka tilldelas speciella målgrupper såsom skolor, klasser eller elever med särskilt goda resultat enligt donationsurkunden.

Borgarskolan

Borgarskolan förvaltar åtta donationsstiftelser varav medlen i sex donationsstiftelser är direkt avsedda för elever vid Borgarskolan. Beslut om tilldelning av medel tas av en stipendiekommitté som består av rektor, biträdande rektor samt representanter från respektive program. Det sammanställs en lista som kommuniceras via mejl till programmets representanter och en Excel-fil som visar vilka elever som får tilldelning, vilken summa de erhåller samt från vilken/vilka donationsstiftelser. Rektor har undertecknat protokollet.

Motivering till beslut anses som mycket knapphändig då det endast finns en kommentar vid varje elevs namn, vilket kan antas vara motiveringen och som dessutom i flertalet fall är felaktig och strider mot donatorns vilja. I ett fall föreskrivs det att medel i fonden ska tilldelas två elever som visat goda kunskaper och intresse för det engelska språket. Fastställda villkor efterlevs inte då stickproven visar att både antal elever och ändamålet avviker från urkundens vilja då mottagaren fått medel baserat på idrottsprestationer.

Stickproven visar också vid ett flertal utbetalningar att antal mottagare strider mot villkoren i donationsurkunden. Detta trots att det, i den Excel-fil som fungerar som beslutsunderlag, i två fall tydligt framgår antalet mottagare och för den fond där medel ska tilldelas elever som visat intresse för det engelska språket står det en kommentar om "Eng 2 st". Uppmärksammat utifrån granskningen är också att i fem av donationsstiftelserna föreskrivs att det är kollegiet som ska fatta beslut kring mottagare vilket inte styrkts. Det framgår heller inte hur nomineringsprocessen gått till och noterat är också att elever fått utbetalda medel ur flera donationsstiftelser.

Polhemsskolan

Polhemsskolan förvaltar tre donationsstiftelser där samtliga är direkt avsedda för elever i Polhemsskolan. Beslut om tilldelning tas via en stipendiekommitté och för 2019 har medlen fördelats ut till årskurs 1, 2, och 3 efter en sammanställning av klasskonferensernas stipendie-förslag. I sammanställningen framgår det vilken elev som tilldelats medel samt hur mycket och från vilken fond. Det framgår även vilken årskurs samt program elever går i. Motiv till beslut av utdelning av medel saknas och därför kan dokumentationen inte bedömas vara tillräcklig för att följsamheten till donationsvillkoren ska kunna verifieras. Granskningen kan inte påvisa om donatorns syfte är tillgodosett och inte heller om mottagaren av donationsmedel är i enlighet med syftet då motivering till beslut saknas.

Antalet mottagare av stipendier framgår i sammanställningen som Polhemsskolan gjort och därför kan det konstateras att i två av de tre donationsstiftelserna överensstämmer inte antalet mottagare med donationsvillkoren. Utdelning har gjorts till två elever trots att det i villkoren för donationsstiftelsen står att en elev ska mottaga stipendiet. I ett av fallen föreskrivs det att den elev som mottar stipendiet ska behålla detta i tre år, men det finns inget som tyder på att så skett varför detta också bedöms vara i strid med stadgarna. Det förefaller vara så att lärarkollegiet nominerar stipendiater, men hur denna nomineringsprocess går till framkommer inte i dokumentationen, vilket leder till att en bedömning om mottagen av donationsmedel utsetts i enlighet med donationsvillkoren inte kan göras.

Vasaskolan

Vasaskolan förvaltar 18 donationsstiftelser vilka alla är direkt avsedda för elever vid Vasaskolan. Vid Vasaskolan hålls två stipendiekommittémöten där beslut om utdelning fattas. Listan på förslag görs enligt protokollet tillgänglig för kollegiet innan mötet där möjlighet till kommentarer funnits, inga invändningar har gjorts. Protokollet är undertecknat av rektor och det biläggs en Excelfil som visar de elever som fått medel, från vilken stiftelse, namn, klass och summa. Det framgår ingen motivering till varför medlen utdelats till respektive elev. Fyra av Vasaskolans donationsstiftelser har inte delat ut medel under 2019.

Dokumentationen bedöms inte vara tillräcklig för att följsamheten till donationsvillkoren ska kunna verifieras. För att göra en bedömning om huruvida syftet med donationen är tillgodosett krävs en fullständig dokumentation. Då det saknas motiv till beslut går inte heller att uttala sig om ifall mottagare av medel är i enlighet med syftet. Vid två beslut om utbetalning överensstämmer inte antal mottagare med vad som föreskrivs i stadgarna och i flera av villkoren för donationsstiftelserna framgår det att lärarkollegiet ska fatta besluten, men beslut har i stället fattats av stipendiekommittén där rektor är påskrivande. I dessa fall har således inte mottagare utsetts i enlighet med villkoren.

I faktagranskningen har det framkommit att fondernas syften/ändamål varit svårtolkade för verksamheten. Många av de brister som uppmärksammats i denna granskning har uppmärksammats av ansvariga personer innan Styrning och Stöd tagit över ansvaret. Från och med årsskiftet har Styrning och Stöd tagit över hanteringen för de fonder som tidigare skötts av Utbildningsnämnden. Nya rutiner och instruktioner har utformats för att komma tillrätta med dessa brister. Från och med nästa år kommer det även vara möjligt för elever att själva söka stipendium, vilket tidigare inte har varit möjligt då man inte gjort någon skillnad mellan stipendier och premier. Ansökningstiden för grundskolornas fonder har förlängts och samtliga ansökningar som kommer in sker digitalt via en e-tjänst.

Fonder som inte tillhör någon gymnasieskola

Några fonder tillhör inte någon av gymnasieskolorna. Tre av dessa fonder är enligt uppgift från SEB under avveckling. Utbetalning har i dessa fonder skett med mer än disponibelt belopp och merparten av beloppen har i dessa fall tilldelats Gävle kommun. Dokumentationen bedöms vara otillräcklig. Endast rekvisitionsblanketter har återfunnits. Beslut om avveckling har inte påträffats i granskningen. Vi har inte heller återfunnit något beslut från länsstyrelsen där det framgår att de gett sitt godkännande till att avsluta fonderna.

Obj	Nämnd	Fond	Förvaltningsresultat 2018	Återfört 19-12-31	Faktiskt utbetalt % 19-12-31	Utbetalt 19-12-31	Förutbestämd mottagare Ja/Nej
716600	UN	Gästrikefonden	7 855		4011%	315 074	Nej
716608	UN	Stiftelsen Gymnasieskolans samfond	124 958		89%	110 600	Nej
716611	UN	Stiftelsen Läkerols stipendiefond	6 426		104%	6 700	Nej
716613	UN	Stiftelsen Rotaryklubbarna i Gävle stipendiefond	2 674		90%	2 400	Nej
716615	UN	Stiftelsen Ruth och C V Westlunds premiefond	2 050		78%	1 600	Ja - Polhemsskolan
716617	UN	Stiftelsen Pensionsfonden	49 308	7 595	79%	46 595	Nej
716618	UN	Stiftelsen Änke och Pupillkassan	232 118		4%	10 000	Ja - Borgarskolan
716619	UN	Stiftelsen Herbert Gabrielssons Stipendiefond	4 271		82%	3 500	Ja - Borgarskolan
716620	UN	Stiftelsen Karl Axel Hedmans donation	2 290		79%	1 800	Ja - Borgarskolan
716621	UN	Stiftelsen Sven Karsbergs premiefond för engelska	10 349		80%	8 300	Ja - Borgarskolan
716622	UN	Stiftelsen Korsnäs AB:s stipendiefond	7 912		76%	6 000	Nej
716625	UN	Stiftelsen Konstruktörs stipendiefond	4 133		80%	3 300	Ja - Polhemsskolan
716626	UN	Stiftelsen Gävleborgs läns Vägförening/vägverkets stip fond	2 632		61%	1 600	Ja - Polhemsskolan
716627	UN	Stiftelsen Gefle Gymnasieförbund Verdandi donation	355		0%	0	Ja - Vasaskolan
716628	UN	Stiftelsen Jenny och F L Eriksson stipendiefond	16 473		61%	10 000	Ja - Vasaskolan

716629	UN	Stiftelsen Therese Forsbergs fond	18 314		82%	15 000	Nej
716632	UN	Stiftelsen Grubbska stipendiefonden	11 986		83%	10 000	Nej
716633	UN	Stiftelsen Gävle högre allmänna läroverks gåvofond	15 696		0%	0	Nej
716634	UN	Stiftelsen Gefle Gymnasie idrottsförenings premiefond	488		0%	0	Ja - Vasaskolan
716635	UN	Stiftelsen Fredrik och Larura Holmbergs fond	14 802		81%	12 000	Nej
716636	UN	Stiftelsen idrottsföreningen för flickors premiefond	906		110%	1 000	Nej
716638	UN	Stiftelsen Esther Marins premiefond	1 647		91%	1 500	Ja - Vasaskolan
716639	UN	Stiftelsen Anita Mellins minnesfond	812		123%	1 000	Ja - Vasaskolan
716641	UN	Stiftelsen Bertil Nordholms minne	184 906		166%	307 333	Nej
716642	UN	Stiftelsen Selggrens fond	17 303		79%	13 644	Ja - Vasaskolan
716643	UN	Stiftelsen Änkefru Augusta Tholléns stipendiefond	3 768		40%	1 500	Ja - Vasaskolan
716645	UN	Stiftelsen Helge Åkerlunds stipendiefond	18 091		88%	16 000	Ja - Vasaskolan
716657	UN	Stiftelsen Gävle Läroverks fond för fysisk fostran	372		5023%	18 683	
716658	UN	Stiftelsen Aktiva Handelsresandeföreningens stipendiefond	3 320		75%	2 500	Ja - Borgarskolan
716659	UN	Stiftelsen Pedagogiska sällskapet	12 407		3947%	489 748	
716661	UN	Stiftelsen Arno Holm	27 131		80%	21 700	Ja - Borgarskolan
716662	UN	Lindhamns premiefond vid Vasaskolan	83 099		104%	86 375	Ja - Vasaskolan
716663	UN	Fritiof Dybecks premiefond	6 983		0%	0	Ja - Vasaskolan
716664	UN	Erik Brännmans	30 190		28%	17 328	Ja - Vasaskolan
716665	UN	Per Bengtsson stiftelse	19 674		81%	16 000	Ja - Vasaskolan
			945 699	7 595		1 558 780	

Bedömning stiftelser som hanteras av gymnasieskolan

Hantering av donationsstiftelser inom utbildningsnämnden bedöms vara bristfällig. Det saknas beslutsunderlag i de flesta stickproven och dokumentationen är således i behov av förbättring. Det saknas även motiv till beslut och elever har fått utbetalning från flera stiftelser. Detta trots att det i rutinbeskrivningen för gymnasiet framgår att "alla underlag för utbetalning ur stiftelserna, såsom beslutshandlingar och övrigt, ska skickas till SEB då revision görs på de underlag som finns hos SEB".

Det förekommer avvikelser gentemot donationsurkunder gällande beslutsfattare, mottagare och belopp. Beslut om utdelning och till vilken mottagare har för samtliga donationsstiftelser tagits av rektor efter lärarnas rekommendationer trots att det i många fall framgår i urkunden att lärarkollegiet tillsammans ska fatta besluten. Granskningen visar att fel antal mottagare fått utbetalningar och att donators ändamål inte respekteras. Därutöver har ingen åtskiljning mellan premier och stipendier kunnat urskiljas.

Dokumentationen bedöms vara otillräcklig för att följsamhet och transparens till donationsvillkoren ska kunna verifieras.

Slutsats och rekommendationer

Kommunens revisorer och KPMG, har tillsammans genomfört en fördjupad granskning av om dokumentation av beslut om utbetalning av medel finns samt om dessa är tillräckliga för att granska att beslutsfattare, mottagare och ändamål överensstämmer med respektive donators vilja i donationshandlingarna.

Resultatet av granskningen visar på att hanteringen av donationsstiftelserna skiljer sig åt mellan nämnderna och i vissa fall även inom nämnderna. I vissa nämnder fungerar hanteringen bra och dokumentationen är tydlig och efterlevnaden till donationshandlingarna bedöms vara god. I andra nämnder finns det ett stort behov av förbättring. I vissa fall har dokumentationen varit så bristfällig att det inte har gått att uttala sig om efterlevnaden till donationshandlingarna.

Det är av yttersta vikt att donatorernas vilja inte förbises. Kommunstyrelsen har det yttersta ansvaret för förvaltningen av donationsstiftelserna och att dessa följer gällande lagar och regler, såsom stiftelselagen. För att underlätta handläggningen av utbetalning av medel och undvika risken för en felaktig hantering av donationsstiftelserna finns det behov av enhetliga, tydliga riktlinjer och bedömningskriterier. I nuläget är hanteringen fördelad på flera förvaltningar/sektorer och handläggare som inte har stiftelserna som huvudarbetsuppgift.

Vi anser därför att en centralisering av administrationen där Kommunstyrelsen ansvarar för att delegera handläggningen skulle innebära kostnadseffektivitet, tidsbesparing men framförallt kommer kvaliteten att förbättras avsevärt. Att ha en enhetlig process med tydliga bedömningskriterier och riktlinjer skulle underlätta. Standardiserade dokument bör upprättas för att säkerställa att dokumentationen är tydlig och en tillämpning av samma tolkning av geografiska avgränsningar gällande dagens kommungräns behövs också.

Vi bedömer även att en digital ansökningsprocess, för de fall där mottagare inte är förutbestämd, i form av e-tjänster bör användas då det kan tydliggöras vilka relevanta dokument som behöver bifogas av den sökande. För att upprätthålla fullföljdskravet rekommenderar vi även att en sammanställning av utdelning per fond görs årligen så det kan säkerställas att tillräcklig utdelning sker under en femårsperiod.

Sammanfattningsvis är det revisionens uppfattning att betydande vinster kan göras genom att söka samordning i administrationen av donationsstiftelserna.

Revisionskontoret

KPMG

Susanna Berglund
Kommunal yrkesrevisor

Tove Hämberg
Revisorsassistent